

ПРАЗРЫСТЫЯ, ЧЫСТЫЯ, БЯСПЕЧНЫЯ

На свежым паветры

— Калі ў 1993 годзе маніторынг атмасфернага паветра праводзіўся ў 13 прамысловых цэнтрах Беларусі на 47 стацыянарных станцыях, то сёння ён ахоплівае 19 буйных гарадоў краіны, дзейнічае 67 пунктаў назіранняў, — расказвае **начальнік службы экалагічнай інфармацыі дзяржаўнай установы «Рэспубліканскі цэнтр па гідрометэаралогіі, кантролі радыеактыўнага забруджвання і маніторынгу навакольнага асяроддзя» Мінпрыроды Алена БАГАДЗЯЖ.** — Шматгадовыя даныя паказваюць, што паступова канцэнтрацыі як асноўных, так і спецыфічных забруджвальных рэчываў у большасці гарадоў зніжаюцца. Якасць паветра ў цяперашні час стабільна добрая.

Так, па словах спецыяліста, у параўнанні з 2001 годам утрыманне аксіду вугляроду ў атмасферным паветры зменшылася ў 2,4—3,5 раза ў Мінску, Віцебску, Гродне, Магілёве. Аднак у Брэсце і Гомелі назіраецца пэўнае павелічэнне ўзроўню забруджвання паветра гэтым рэчывам.

У некаторых раёнах гарадоў у асобныя перыяды года бываюць перавышэнні па паказчыках пэўных забруджвальнікаў. Напрыклад, дэфіцыт ападкаў і вецер, якія ў апошнія гады часта назіраюцца вясной, правакуюць павелічэнне ўтрымання ў паветры цвёрдых часціц.

— Але паколькі метэаралагічныя ўмовы змяняюцца ў нас даволі часта, перыяды з павышанай канцэнтрацыяй шкодных рэчываў непрацяглыя, — адзначае Алена Пятроўна.

Хто забруджвае ваду?

У 1993 годзе ў краіне налічвалася 128 пунктаў назірання паверхневых вод. Сёння за іх якасцю сочаць на 297 пунктах, размешчаных на 160 водных аб'ектах (86

вадацёках і 74 вадаёмах).

Тэндэнцыі, якія мы назіраем апошнім часам, сведчаць пра зніжэнне ўтрымання злучэнняў азоту і фосфару ў паверхневых водах у тры і больш разы ў параўнанні з пачаткам 1990-х гадоў, адзначае спецыяліст. У цэлым стан паверхневых водных аб'ектаў добры.

Найбольшую антрапагенную нагрузку зазнаюць яны ў басейнах Заходняга Буга, Дняпра і Прыпяці. Асноўныя крыніцы забруджвання паверхневых вод — сцёкавыя воды і дыфузны сцёк (тое, што трапляе з паверхневым змывам з тэрыторыі гарадоў, палёў, жывёлагадоўчых ферм). Самыя ж чыстыя водныя аб'екты знаходзяцца ў басейнах Заходняй Дзвіны і Нёмана.

Акрамя антрапагенных фактараў, на стан паверхневых вод уплываюць і гідраметэаралагічныя ўмовы. Так, у межанны перыяд, пры нізкіх узроўнях вады ў рэках і азёрах узрастае біягеннае забруджванне водных аб'ектаў. Моцныя ліўні ў перыяд гарачыні спрыяюць павелічэнню тэмпературы вады, зніжэнню ў ёй канцэнтрацыі кіслароду і павелічэнню біягенных і арганічных рэчываў.

Стаўка на экатэхналогіі

— Планамернае ўкараненне на прадпрыемствах экалагічных тэхналогій, якія ўплываюць на якасць паверхневых вод і атмасфернага паветра, змена транспартнага парку, прыродаахоўная палітыка дзяржавы — усё гэта разам паўплывала на паляпшэнне стану навакольнага асяроддзя, — кажа Алена Багадзяж. — Што датычыцца паверхневых вод, то цяпер наша краіна паступова адыходзіць ад практыкі, калі ў якасці прыёмнікаў сцёкавых вод выкарыстоўваліся азёры. Разам з павышэннем эфектыўнасці ачысткі гэта паспрыяла і паляпшэнню стану водных аб'ектаў.

Сістэма маніторынгу таксама

развівалася. За апошнія 25-30 гадоў сетка назіранняў значна пашырылася, асабліва ў пачатку 2000-х гадоў, калі дзяржаўныя праграмы па функцыянаванні і падтрымцы развіцця НСМНА былі накіраваны на пашырэнне сетак і развіццё тэхналогій.

Сёння ў гэтай сістэме выкарыстоўваюцца больш дасканалыя тэхналогіі, высокадакладныя прыборы і адпаведныя метадыкі, аўтаматызаваныя сістэмы маніторынгу паветра. Усе лабараторыі, што праводзяць маніторынг паверхневых вод і атмасфернага паветра, акрэдытаваныя на адпаведнасць патрабаванням міжнароднага стандарту ISO 17025.

Вераніка КОЛАСАВА

Источник: Звязда. – 2020. –
28 ліпеня (№ 144). – С. 8.